

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

III Міжнародна наукова конференція “Мови й культури: між Сходом і Заходом”. — Київ, 2014

11 квітня 2014 року у Національному університеті “Києво-Могилянська академія” відбулася III Міжнародна наукова конференція “Мови й культури: між Сходом і Заходом”, присвячена 95-річчю від дня народження видатного вченого, філолога, сходознавця, історика Омеляна Пріцака. Співорганізаторами конференції виступили Інститут сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства імені Михайла Грушевського НАН України, Київський університет імені Бориса Грінченка.

Омелян Пріцак (07.04.1919, с. Лука Самбірського повіту на Львівщині – 29.05.2006, Бостон, Массачусетс, США) – вихованець польської, української, німецької наукових шкіл, автор фундаментальної праці “Походження Русі”, почесний доктор всесвітньовідомих університетів, він став вченим світового рівня в декількох галузях гуманітарної науки XX ст. і по праву ввійшов до когорти універсальних вчених. О. Пріцак належав до рідкісного типу вченого, який поєднував риси і кабінетного науковця, і організатора-менеджера, і втілювача-виконавця у сфері академічної науки, в системі університетської освіти різних держав (Німеччина, США, Україна), а також у створенні таї діяльності міжнародних наукових інституцій і форумів. О. Пріцак зробив гідний внесок у розвиток світової та української науки як науковець-дослідник і як ініціатор, засновник, співорганізатор, керівник низки наукових осередків, зокрема *Societas Uralo-Altaica*, *Uralo-Altaische Jahrbücher*, *Permanent International Altaistic Conference*, Міжнародної асоціації українців, Українського наукового інституту Гарвардського університету, Інституту сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України, Археографічної комісії та її спадкоємця – Інституту української археографії та джерелознавства імені Михайла Грушевського НАН України, кафедри історіософії у Національному університеті імені Тараса Шевченка.

У 2007 р. в Національному університеті “Києво-Могилянська академія” відкрито Меморіальний кабінет-бібліотеку Омеляна Пріцака на базі приватної науково-мистецької колекції вченого, яка включає бібліотечний фонд (понад 20 тисяч томів наукової літератури, художніх творів та періодики), особовий архів та мистецьку збірку. Зібрана вченим упродовж 70 років колекція містить рукописні твори, стародруки XVI–XIX ст., рідкісні видання, історичні джерела, архівні документи, світлини та мистецько-культурні пам’ятки з філології, лінгвістики, світової історії, сходознавства, славістики, скандинавістики, археології, нумізматики, філософії, історії України та ін.

Відповідно до широкого спектру наукових інтересів О. Пріцака організатори конференції запросили до участі в ній істориків, філологів, культурологів, археологів, етнологів, філософів, політологів, сходознавців. Відкриття конференції відбулося у Конгрегаційній залі Староакадемічного (Мазепиного) корпусу НаУКМА, де від початку XVIII ст. упродовж декількох століть відбувалися урочисті події, диспути і діалоги викладачів та студентів Києво-Могилянської академії. З привітальними словами до учасників конференції звернувся виконувач обов’язків президента, віце-президент з наукової роботи НаУКМА В. Моренець, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України М. Жулинський, провідний науковий співробітник Інституту сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України Ю. Кочубей, завідувач кафедри історії Київського університету імені Бориса Грінченка І. Срібняк, старший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. Михайла Грушевського НАН України Я. Федорук, співробітник посольства Сполучених Штатів Америки в Україні Е. Пол, консул Ісландії в Україні К. Мальований, дружина Омеляна Пріцака Л. Пріцак.

До участі у конференції зголосилися 57 науковців з шести країн, у тому числі з Білорусі, Польщі, Росії, США, України, Туреччини. У конференції взяли участь 45 науковців, які представляли різні академічні та навчальні установи, зокрема Національний університет “Києво-Могилянська академія”, Інститут сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства імені Михайла Грушевського, Інститут археології НАН України, Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України, Інститут історії України НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, Київський університет імені Бориса Грінченка, Дипломатичну академію України при МЗС України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Харківський національний педагогічний університет імені Григорія

Сковороди, Український мовно-інформаційний фонд НАН України, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Академію адвокатури України, Придніпровську державну академію будівництва та архітектури, Національну академію внутрішніх справ, Одеський національний політехнічний університет.

На пленарному засіданні було виголошено 5 доповідей, 4 з яких присвячені науковій, науково-організаційній та викладацькій діяльності О. Прицака, а саме: доповідь Я. Федорука на тему “Наукова праця Омеляна Прицака під керівництвом Івана Крип’якевича в роки німецької окупації (1941–1943)”, Т. Сидорчук – “Роль і місце Омеляна Прицака у світовій гуманітарній науці”, В. Потульницького – “Створення Омеляном Прицаком кафедри історіософії в Київському університеті імені Т. Шевченка в 1992–1994 роках”, В. Отроценка – “Проблема виділення раних харизматичних кланів в контексті досліджень О. Прицака”. Крім того, з доповіддю “Україна в контексті давніх мов і культур: лінгвістичний погляд” виступив завідувач кафедри загального і слов’янського мовознавства НаУКМА В. Лучик.

Робота конференції проводилася у шести секціях: “Наукова спадщина Омеляна Прицака”, “Історія та культура народів світу”, “Сходознавство та тюркологія”, “Археологія”, “Загальне і східне мовознавство” та “Українське і зіставне мовознавство”. Варто вказати на особливість конференції, яка полягала в тому, що з доповідями та виступами у дискусіях поряд з досвідченими науковцями взяла активну участь значна кількість молодих дослідників, аспірантів, наукових здобувачів з різних науково-освітніх закладів України та інших країн. З огляду на значну за обсягом та багату за структурним і змістовним наповненням бібліотечно-архівно-мистецьку колекцію О. Прицака, був проведений також круглий стіл “Стан і перспективи розвитку фонду та архівної колекції Омеляна Прицака”, в якому взяли участь учасники конференції, співробітники наукової бібліотеки НаУКМА та Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського.

В рамках роботи конференції відбулося відкриття виставки “З колекції Омеляна Прицака” в Галереї мистецтв імені Олени Замостян НаУКМА, де були представлені художні і графічні твори митців українського зарубіжжя – Я. Гніздовського, Л. Гуцалюка, Е. Козака та України – В. Литвиненка, Г. Якутовича, М. Бароянца. Крім того, на виставці вперше експонувалися листи та листівки Я. Гніздовського і Л. Гуцалюка до О. Прицака, в яких ідеться в тому числі і про експоновані мистецькі твори. Учасники конференції мали змогу ознайомитися ще з однією виставкою, підготовленою в рамках вшанування пам’яті О. Прицака в Музеї НаУКМА, а саме, виставкою документів з архівної колекції вченого на тему “«Торнадо – творець» у світовій та вітчизняній науці ХХ ст.”. На виставці представлені особисті документи, листи, фотографії, наукові праці О. Прицака, які висвітлюють життєвий і науковий шлях сміливого науковця, організатора сходознавчих та українознавчих студій у світі, одного з видатних та унікальних учених України ХХ ст.

Таїсія Сидорчук

VII давньоруські історико-філософські читання. — Житомир, 2014

30 травня 2014 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбулися VII давньоруські історико-філософські читання “Філософські ідеї в культурі Київської Русі”, присвячені пам’яті видатного українського філософа Вілена Горського. Вони були організовані Житомирським державним університетом імені Івана Франка, Інститутом філософії імені Григорія Сковороди НАН України та редакцією журналу “Наука і суспільство”.

Окрім наукових доповідей, програма читань передбачала кілька презентацій друкованих видань, зокрема, українського науково-популярного журналу “Наука і суспільство” (презентував член редколегії Сергій Йосипенко), наукового часопису “Sententiae” (презентував головний редактор Олег Хома), збірки наукових праць “Софія Київська: Візантія, Русь, Україна” (презентували відповідальний секретар Дмитро Гордієнко та редактор-упорядник В’ячеслав Корнієнко [5–7]) та шостого випуску збірки наукових праць “Філософські ідеї в культурі Київської Русі” (презентував Олександр Киричок [8]).

Побіжний огляд тематики виступів дає змогу виокремити чотири головні проблеми, довкола яких дискутували учасники, зокрема:

1. *Сучасний стан та перспективи філософії в Україні й особливості її функціонування в суспільстві.* Цієї теми стосувалися доповідь ректора Житомирського державного університету, професора Петра Сауха “Вчений, якому чужим був «барський тон філософії»” та завідувача кафедри філософії цього ж університету, професора Микола Козловця “Нація загубленого соціально-філософського дискурсу”. П. Саух у своєму виступі охарактеризував поширену практику, до якої тяжіє чимало академічних філософів, а саме, намагання ускладнено і зарозуміло викладати ідеї, які цілком можливо висловити простою і доступно мовою, такий собі “барський тон філософії”, як